

Jak ochronić królestwo przy pomocy tybetańskich manuskryptów: Analiza kodykologiczna i historyczna królewskiej kolekcji Drangsong z Mustangu w Nepalu (Akronim DRONG)

W 2006 r. nowy komunistyczny rząd Nepalu ogłosił koniec monarchii, która rządziła krajem ponad 200 lat, jednocześnie znosząc monarszy status czterech innych mniejszych królestw, które zostały wchłonięte przez Nepal podczas zjednoczenia. Jednym z nich był Mustang, który jako niegdyś autonomiczne królestwo tybetańskie wspierało podbój Gurkhów w XVII w. W Nepalu królowie Mustangu nadal posiadali pewien stopień autonomii w swojej stolicy Lo Monthang, podczas gdy sam Mustang stał się jednym z 75 dystryktów Nepalu. Od czasu założenia królestwa Mustangu w XIV w. królowie byli zwolennikami szkoły buddyzmu tybetańskiego Sakyapa, a niektórzy członkowie rodziny królewskiej byli ważnymi hierarchami w buddyjskiej społeczności. Jednak sama rodzina królewska pierwotnie wyznawała starą religię Bön, w związku z czym główne bóstwo królewskiego klanu przynależało właśnie do tej religii, a kapelani pałacu należeli do linii kapłanów Bön zwanych Drangsong, dla których drugi król zbudował dom w pobliżu pałacu w XV w. Dopiero około roku 1960, gdy ostatni męski potomek linii Drangsong zmarł bez następcy, obowiązki kapłańskie przejęli buddyjscy lamowie. Rytuály Bön zostały przerwane, ale manuskrypty, które stanowiły podstawę tych rytuałów, pozostały w pokoju świątynnym domu Drangsong. W latach 90. XX w., buddyjski mieszkaniec domu zebrał wszystkie manuskrypty w koszu i zamierzał je spalić. Jednak został do tego zniechęcony przez dalekiego krewnego z rodziny Drangsong. W kwietniu 2018 r. autorzy niniejszego projektu mieli dostęp do kolekcji na tyle długo, aby przygotować krótki inwentarz. Kolekcja zawiera 280 różnych rękopisów, w sumie około 2 900 kart. Poza kilkoma pracami o tematyce filozoficznej, większość z nich to teksty rytualne dotyczące przebłagania bogów wojennych, zdobywania dobrobytu, egzorcyzmów, ochrony pól, uzdrawiania i różnego rodzaju magii niszczącej i zapobiegawczej. Pobieżne przejrzanie kolofonów wskazuje, że książki pochodziły z różnych części Tybetu i Himalajów i były zbierane przez kolejne pokolenia linii kapłańskiej Drangsong.

Wartość tej kolekcji jest dwójaka: po pierwsze, ze względu na jej różnorodność, oferuje bogactwo informacji do pozyskania za pomocą analiz materiałowych i kodykologicznych, które przyczynią się do lepszego zrozumienia tradycji książki i papieru w regionie, a także społecznego aspektu produkcji manuskryptów; po drugie, pod względem treści, pozwoli na pozyskanie wiedzy na temat natury religii w tybetańskim królestwie. Większość rytuałów Drangsong nie była wykonywana w klasztorach, ale niektóre przetrwały w repertuarze kolejnych lamów w odległych rejonach Himalajów.

Nasz projekt zbada kolekcję Drangsong poprzez połączenie metod badawczych, które będą dotyczyły zarówno formalnych, jak i funkcjonalnych cech rękopisów. Każdy manuskrypt będzie badany z trzech perspektyw. Po pierwsze, jako artefakt: końcowy produkt działalności kulturalnej, artystycznej i piśmienniczej na określonym obszarze; po drugie, jako wsparcie dla tekstu o znaczeniu kulturowym, który może, w połączeniu z innymi tekstami, przyczynić się do wzrostu naszej wiedzy o mało rozumianych obszarach religii Bön, także w odniesieniu do władzy politycznej; i po trzecie, na ile książka była świętym przedmiotem, a też repozytorium liturgicznych narracji i instrukcji, istotnym składnikiem żywej, choć zagrożonej, tradycji liturgicznego rytuału.

Kolekcja Drangsong jest zbiorem informacji o rzemiośle, historii i pomysłach obejmujących sześć wieków. Powstałe w ramach projektu publikacje i baza danych będą przełomowym krokiem w interdyscyplinarnym podejściu do tradycji Bön, jej rękopisów i historii kulturowej regionu. Odkrycia będą miały znaczący wpływ na takie dyscypliny, jak: tybetologia, historia książki, antropologia Tybetu i Himalajów, a także ogólne badania rytuału. Strona internetowa umożliwi łatwą nawigację pomiędzy objaśnieniami rytuałów, obrazami i informacjami o rękopisach; a także da wgląd w tłumaczenie tekstów oraz uzupełni wiedzę poprzez filmy dokumentujące rytuały. Cechy te sprawią, że zebrany materiał będzie dostępnym zasobem dydaktycznym dla szkół i uniwersytetów, a także dla innych odbiorców poszukujących informacji o mało zrozumiałym obszarze cywilizacji tybetańskiej.